
Quadrifolia

Afdeling Deventer Jaargang 25, nr. 2 - 2012

Excursie naar De Colckhof, Heino

Zondag 1 april 2012

Tijd: 10 uur.

Verzamelpunt: Parkeerplaats van de Colckhof aan de Hubertsallee in Heino

Excursieleider: Koos Anema

We gaan vandaag o.l.v. Koos Anema op dit fraaie landgoed de lente beleven. Het landhuis dateert uit 1840 en is gebouwd in neoclassicistische stijl. Het park is aangelegd in begin 19^e eeuw in de Engelse landschapsstijl en nog grotendeels intact. In de vele oude bomen broeden o.a. Holenduif, Boomklever, Ringmus, Pimpel- en Koolmees en Kleine en Grote

Bonte Specht. Er komen diverse stinzenplanten voor, zoals Wilde hyacint, Longkruid, Maagdenpalm, Narcis en Sneeuwkllokje. Verder vinden we op het landgoed Meidoornheggen en een vochtig hooiland, dat rijk is aan o.a. Dotterbloem, Koekoeksbloem en Pinksterbloem.

Afhankelijk van de weersomstandigheden en de belangstelling kunnen we de wandeling uitbreiden met een rondje over het aangrenzende landgoed Den Alerdinck.

Aanmelden bij Koos Anema, tel.: 0575-431821 of anema-roeeveld@kpnmail.nl of Nienke Dijkstra, tel.: 06 36209854 of dijkstra_nienke@hotmail.com

Algemene ledenvergadering

Donderdag 12 april 2012

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Milieucentrum de Ulebelt, Maatmansweg 3 te Deventer.

Het jaarverslag en de agenda van het officiële gedeelte leest u in het Verenigingsnieuws.

Na dit officiële gedeelte houdt Klaske ten Grotenhuis een korte presentatie over Stinzenplanten:

Als de eerste Sneeuwkllokjes bloeien is dat voor velen een teken dat het weer voorjaar wordt. Zo'n 400 jaar geleden was het Sneeuwkllokje al in onze landen ingevoerd. Van oorsprong komt het voor in midden Europa, van het Centraal Massief in Frankrijk tot aan de Kaukasus in Rusland.

Ook van andere bolgewassen is bekend waar ze vandaan komen en wanneer ze zich ongeveer in ons land

verspreiden. Veel van die geofieten, planten met een bol, knol of wortelstok, worden tot de Stinzenflora gerekend. Over Stinzenflora wil ik na de vergadering graag iets vertellen en vooral laten zien via foto's. Veel van onze leden kennen plaatsen waar Stinzenplanten groeien en in voorgaande jaren zijn we wel eens op excursie geweest naar de Vechtstreek, waar veel buitenhuizen met fraaie tuinen zijn gelegen. Ook Den Wildenborch bij Vorden hebben we meerdere malen bezocht. Dit jaar hopen we op 1 april op de Colckhof Stinzenplanten tegen te komen. Via deze presentatie kunnen we nog meer het voorjaarsgevoel naar boven halen door allerlei soorten die meestal niet op een plaats bijeen staan op foto's te laten verschijnen.

Wildenborch in maart

Vroege vogelexcursie op zoek naar het Korhoen op de Sallandse Heuvelrug

Zondag 22 april 2012

Tijd: 6.00 uur bij de Landbouwschool aan de Ceintuurbaan

Plaats: Bezoekerscentrum Noetselerberg

Excursieleider: Ronald Groenink

Zondagmorgen zeer vroeg (06.00 uur!!!) gaan we o.l.v. Ronald Groenink Korhoenders kijken op de Noetselerberg bij Nijverdal.

In 2011 waren er nog slechts 4 Korhanen (en ca. 10 Korhennen), dus een extra reden om mee te gaan!!! Naast Korhoenders komen er ook Roodborsttapuiten, Boompiepers, Boomleeuweriken en Raven voor. Het is een halve dag excursie. We vertrekken per auto om 06.00 uur vanaf de Landbouwschool, Ceintuurbaan. Aanmelden bij Ronald Groenink (06 - 51095815).

Voorjaarspaddenstoelenexcursie Windesheim

Zondag 29 april 2012

Tijd: 9.00 uur bij de Landbouwschool aan de Ceintuurbaan

Plaats: Het bos bij Havezathe Huis Windesheim

Excursieleider: Atte van den Berg

Windesheim is een oud landgoed op wat een hoger gelegen zandrug. Daaromheen kleigrond.

Tijdens de Tweede wereldoorlog is het kasteel tijdens een bombardement vernietigd, daar de Geallieerden dachten dat er een Duits commandocentrum was gevestigd. Het landgoed is een tijdlang verwaarloosd. De laatste jaren wordt er bosonderhoud gepleegd en dat komt de paddenstoelenflora niet ten goede. Wat we zullen vinden is erg afhankelijk van het weer.

Langdurige voorjaarsdroogte levert alleen veel houtpaddenstoelen op. Een nat voorjaar kan heel veel leuke opleveren. Het wordt dus spannend, maar met veel ogen vind je meer!

Graag opgeven bij Nienke Dijkstra, tel. 06 36209854 of via dijkstra_nienke@hotmail.com.

Kleine excursie Zandwetering

Donderdag 3 mei 2012

Tijd: 14.00 tot 15.30 uur

Plaats: Oerdijk, hoek Cröddendijk

Excursieleiders: Dick Steenstra en Henny Wassens

De zandwetering is door het waterschap de laatste jaren voorzien van natuurvriendelijke oevers. Tijdens een korte excursie wordt eens gekeken naar de voorjaarsflora van dit soort typische gebieden met een hoge grondwaterstand en veel plasdras situaties. Henny Wassens en Dick Steenstra nemen u mee in dit gebied tijdens een korte excursie. Gezien de tijd van het jaar worden laarzen geadviseerd. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Henny Wassens (henny_wassens@hotmail.com, 0622899457) en/of Dick Steenstra (dicksteenstra@hetnet.nl, 0570619176).

Excursie Stelkampsveld op Landgoed Beekvliet

Zondag 20 mei 2012

Tijd: 10 uur

Verzamelen: Parkeerplaats Bon'Aprate aan de weg van Lochem naar Barchem, vandaar gaan we gezamenlijk naar het startpunt van de excursie

Excursieleiders: Dick Steenstra en Henny Wassens

Stelkampsveld is een natuurgebied dat deel uitmaakt van het landgoed Beekvliet. Dit landgoed is groot en de excursie gaat vooral naar het Stelkampsveld, bij het landhuis zelf komen we niet. Stelkampsveld is onderdeel van een Natura-2000 gebied en in het bezit van Staatsbosbeheer. Het bestaat uit droge en natte heide, heischraalgrasland, blauwgrasland, kalkmoeras en venvegetaties. Helaas is het niet toegestaan het gebied te doorkruisen maar aan de rand van het gebied kunnen we vast ook mooie waarnemingen doen, eventueel met kijker. Het gebied rond het Stelkampsveld is afwisselend. Het bestaat uit natuurgebieden en bos maar ook uit landbouwgrond. Opgeven bij Dick Steenstra (0570-619176 of 06-16202617) of Henny Wassens (0570-676072).

Kleine orchideeënexcursie bij de Vijfhoek, Deventer

Donderdag 31 mei 2012

Tijd: 14.00 uur tot 15.30 uur

Plaats: de Ulebelt, Maatmansweg 3, Deventer

Excursieleider: Nienke Dijkstra

In de Vijfhoek zijn op verschillende plekken orchideeën te vinden. Vooral langs de aangelegde watertjes tussen de huizen kunnen we deze planten aantreffen. Opgeven bij Nienke Dijkstra (dijkstra_nienke@hotmail.com of 0636209854)

Geologische excursie Zwerfsteneneiland, Maarn

Zaterdag 16 juni 2012

Tijd: 10.00 uur

Plaats: (eind) Bergweg, Maarn

Excursieleider: Wim Hoogendoorn

Een stenenparadijs. Zo kun je het zwerfsteneneiland noemen, gelegen in de oude Zanderij van Maarn. Sinds 1999 is het officieel benoemd tot Aardkundig Monument. Per jaar bezoeken vele honderden mensen dit eiland om het bijzondere monument van dichtbij te ervaren. De meer dan 700 kunstzinnig gerangschikte zwerfstenen betekenen voor de vele bezoekers vaak een eerste kennismaking met de wondere wereld van de geologie.

De excursie wordt geleid door Wim Hoogendoorn, geoloog/fysisch geograaf en initiator van het zwerfsteneneiland.

De excursie wordt in twee delen gedaan.

1. het deel van het zwerfsteneneiland
2. een excursie iets verderop bij Leersum, waar de resten van een ijssmeltwaterdal te zien zijn in het landschap.

In totaal zal de excursie zo'n 3 uur duren.

Graag voor 2 juni aanmelden bij Gerrit Hendriksen, het liefst via email gw_hendriksen@zonnet.nl of anders via 0649682077. Gelieve aan te geven of u mee wilt rijden en met hoeveel personen u mee wilt gaan. Start van de excursie 10.00 uur in Maarn, aan het eind van de Bergweg (tegen de A12 aan). Voor een route beschrijving zie

<http://www.aardkundigewaarden.nl/zwerfsteneneiland/rondleiding.php>.

Nachtzwaluwexcursie Nijverdal

Zaterdag 30 juni 2012

Tijd: 21.00 uur bij de Landbouwschool aan de Ceintuurbaan

Plaats: Bezoekerscentrum Noetselerberg Nijverdal
Excursieleider: Ronald Groenink

Zaterdagavond 30 juni gaan we laat (21.00 uur!!!) o.l.v. Ronald Groenink nachtzwaluwen kijken (en luisteren) bij Nijverdal op de Noetselerberg. Ook bosuilen, houtsnippen en vleermuizen zijn in het donker nog zeer actief. We vertrekken per auto om 21.00 uur van de Landbouwschool, Ceintuurbaan. Aanmelden kan bij Ronald Groenink (06 - 51095815).

Terugblik

Zondagexcursie Duursche Waarden

Zondag 12 februari 2012

Tien deelnemers meldten zich op deze koude ochtend, waarop vele anderen zich de schaatsen onderbonden. IJs was er ook in de Duursche Waarden, waardoor de route moest worden ingekort. Het pad in de oorspronkelijke route was bezaaid met ijsschotsen, waardoor het er moeilijk lopen was. In het spiksplinternieuwe bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer in Den Nul vertelde Jaap Bont over de historie, het heden en de toekomst van dit prachtige riviereengebied. We bekeken op een maquette de mogelijkheden voor wateropvang en nevengeulen. Vanuit het bezoekerscentrum kun je vogels observeren en over het water van de Lange Kolk staren. De Lange Kolk is een oude rivierarm. Dit was vroeger een zwembad, waar langebaanwedstrijden werden gehouden. In de moerasbossen hing het ijs tot in de bomen. Na de eerste vorstdagen zakte het water van de IJssel en bleef het ijs aan de stammen hangen. Een prachtig winters gezicht.

De oobossen van de Duursche Waarden bestaan voornamelijk uit wilg en populier. Dit noemt men

zacht hout. Tussen de bomen blijft de rivierklei achter, waardoor de bodem steeds meer ophooft. In de successie verschijnen er, naarmate de bodem droger wordt, andere soorten, zoals eik en beuk (hard hout). Bij Fortmond bevindt zich een hard hout ooibos bestaande uit eiken en beuken. We zagen dat de ganzen boven op de dijk fourageerden omdat daar minder sneeuw lag. Het waren vooral Grauwe Ganzen en Kolganzen, die overvlogen. Ook zagen we zes Rietganzen, die Ronald herkende als Toendra Rietganzen. Koperwieken en Kramsvogels zaten in het gras en op een verlaten ooievaarsnest zat een Buizerd, die zich goed liet bekijken door de telescoop. De zingende Boomkruiper deed me denken aan het voorjaar.

Lezing over Steenuilen

Donderdag 16 februari hield Ronald van Harxen, oprichter van STONE (Steenuiloverleg Nederland), een lezing over Steenuilen. Ronald doet al meer dan 25 jaar samen met Pascal Stroeken onderzoek aan deze uilen in de Achterhoek. Zij hebben een boek geschreven 'De Steenuil' dat uitgegeven is door de uitgeverij van de KNNV. In de Achterhoek zitten nog een groot aantal broedparen. Ook hier in de

omgeving van Deventer zijn ze te vinden. Deze vogels leven altijd dicht bij de mensen in een open landschap, vooral bij boerderijen in oude bomen, maar ook in vervallen schuurtjes of onder dakpannen. Ronald en Pascal hebben voor hun werk een aantal onderscheidingen gekregen zoals de Gouden Lepelaar. Vogelbescherming Nederland reikt jaarlijks deze prijs uit aan een persoon of personen die zich op

uitzonderlijke wijze hebben ingezet voor het beschermen van vogels. Verder kregen ze de Gouden Wimpel van de Postcode Loterij, een prijs voor bijzondere mensen die zich inzetten voor mens en natuur. Geen wonder dus dat het een zeer interessante avond was! Dank aan Ronald Groenink, die deze lezing organiseerde!

Actueel

Verslag Variadag 2011 van FLORON, 17 december 2011, Naturalis Leiden

Door Gerrit Hendriksen
gw_hendriksen@zonnet.nl

Jaarlijks wordt voor en door vrijwilligers een dag gehouden door het FLORON, de zogenaamde variadag, welke traditioneel in december wordt gehouden. Hiervan hieronder een kort verslag.

Er zijn diverse aan flora gerelateerde lezingen en natuurlijk krijgt iedereen de gelegenheid om elkaar te spreken, boeken in te kijken enzovoorts. Dit jaar op de variadag o.a. de overhandiging van het eerste exemplaar van de Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. Hierin de huidige verspreiding tot medio 2011 van de Nederlandse flora. Deze verspreiding is mede tot stand gekomen door het werk van vele vrijwilligers, maar ook van organisaties als provincie en gemeente (welke veelal specialistische bedrijven inhuren voor onderzoek). Zie voor meer informatie <http://www.floron.nl>, ga naar nieuws en zoek naar de publicatie van de atlas. Veel aandacht dit jaar voor "het nieuwe strepen". Er zijn diverse manieren om een beeld te krijgen van de aanwezigheid van soorten. In Nederland is het wel zo'n beetje standaard om per km hok een zogenaamde streeplijst in te vullen. Dat is vastgelegd in een protocol die op [floron.nl](http://www.floron.nl) is te downloaden. Het kost echter veel tijd om een hok nauwkeurig te doen. Op de variadag werden 2 andere manieren van verspreidingsonderzoek uitgebreid uitgelegd. Een daarvan is de statistische methode van het CBS en het FLORON. Dit wordt het nieuwe strepen genoemd. Op de [floron](http://www.floron.nl) site wordt hier veel

Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora

informatie gegeven. De andere manier die werd gepresenteerd is gerapporteerd door André Hartog en te vinden op <http://edepot.wur.nl/185211>. De methode bestaat eruit door ipv 1 km hok te inventariseren meerdere hokken van 200 x 200 m te inventariseren (er zitten 25 van deze hokken in een km hok). Voor de geïnteresseerden zeer leuke manieren om eens over na te denken. Een andere manier om meer inzicht te krijgen in de flora in relatie met o.a. beheer en in bredere zin de standplaats werd uitgelegd naar aanleiding van de

presentatie van het nog te verschijnen boek Planten tellen van o.a. de districtscoördinator van het Beneden IJssel, Piet Bremer. Planten tellen, over demografisch onderzoek, belicht het onderzoek naar planten in verschillende levensstadia gedurende een bepaalde tijd. Dit type studies geeft informatie over de manier waarop plantengemeenschappen reageren op milieuomstandigheden of veranderend beheer. Het boek is een handleiding hoe dit type studies kan worden uitgevoerd. Voorintekenen kan:

info@knnvuitgeverij.nl.

Uiteraard, en dat is een soort traditie, was er een korte bloemlezing over de bijzondere vondsten dit jaar in heel Nederland en niet te vergeten de FLORON vrijwilliger van het jaar. Zie hiervoor het verslag van de varia dag die ergens begin 2012 wel op floron.nl te zien zal zijn. Leni Duistermaat (medewerker Nederlands Herbarium, tegenwoordig onderdeel van Naturalis) heeft tijdens de varia dag aangekondigd bezig te zijn met de 24ste druk van ►

de Heukels' Flora. De 23ste druk wordt door veel floristen, ook binnen onze afdeling, gebruikt. Tevens zal direct met het verschijnen van de 24ste druk ook een digitale versie verschijnen. Leuk om te weten wat er aan gaat komen in 2012/2013. Er wordt zelfs gedacht aan een geheel nieuwe versie van het standaardwerk FLORA van Nederland. Maar dat zal niet binnen afzienbare tijd gaan gebeuren.

Stichting Bargerveen heeft een zeer interessante lezing gegeven over de ecologie van planten, vlinders en dieren die hiervan afhankelijk zijn. Achterliggende vraag was, waardoor gaat het nu slecht met soorten als de Grauwe Klauwier en bijvoorbeeld het Veenbes blauwtje. Diverse onderzoeken zijn hieraan besteed en het lijkt te wijzen in de richting van een verstoorde verhouding van stikstof en fosfor. Het was een presentatie van uitkomsten en hypothesen uit verschillende onderzoeken. Erg interessant. Meer informatie is te vinden op <http://www.barger.science.ru.nl/>, onder andere onder publicaties, lezingen is bijvoorbeeld de powerpoint over "De achteruitgang van heidefauna tot op de bodem uitgezocht". Meerdere publicaties zijn de moeite waard om te lezen.

Door Naturalis werd een lezing gegeven over DNA en planten onder de titel een streepjescode voor elke plant. Vooral nut en noodzaak van dit type onderzoek voor taxonomie maar ook voor forensisch onderzoek werd toegelicht.

Onno de Bruijn ten slotte heeft een inspirerend verhaal gehouden over zeldzame zoomplanten in Oost-Nederland en op de Veluwe waarbij vooral kansen liggen in het correcte beheer van zoomvegetaties.

2012 Jaar van de Bij

Initiatiefnemers van het Jaar van de Bij, de Bijenstichting, KNNV, Nederlandse Bijenhouders Vereniging, EIS-Nederland en IVN, hopen dat dit jaar veel aandacht voor de honingbij én wilde bijen oplevert. De urgentie is groot: er is onrustbarende bijensterfte en het Nederlandse landschap verschaalt. Het aanbod van drachtplanten is te klein. Niet alleen honingbijen, maar ook veel soorten wilde bijen zijn in gevaar. Het raakt ons allemaal, want onze voedselvoorziening is in belangrijke mate afhankelijk van de bestuiving door bijen. Lees meer op: www.jaarvandebij.nl.

Verenigingszaken

Van de Voorzitter

Terwijl ik dit stukje schrijf, valt er buiten sneeuw en blijkt het in ons land echt winter te kunnen worden. Een prachtig gezicht die ongerepte sneeuw in onze tuin. Bovendien genieten we van de vele vogels die naar de voederplank komen. We zagen al een Kuifmeesje met een parmantig kuifje en een Glanskopmees is ook gesignaleerd. Ook Boomkruiper en Boomklever komen een graantje meepikken, al blijven ze niet lang op de plank zitten. Dat doen wel de Koolmezen en de Vlaamse Gaaien, de Merels en Heggemussen scharrelen het liefst op de grond. De winter heeft daarmee ook zijn goede kanten.

Wat de KNNV betreft, de laatste 2 lezingen zijn enorm goed bezocht. We organiseerden die samen met het IVN. In december kwamen er meer dan 30 mensen op de lezing van Ronald en Mike over vogels en natuur in Georgië en in januari waren er nog meer belangstellenden voor de lezing van Gerben Visser over de Stichting Overijssels Landschap. Gerben heeft zelf veel plezier beleefd aan zijn presentatie, te meer omdat er veel vragen vanuit de zaal kwamen.

Het meubilair in de Ulebelt is vernieuwd, nieuwe, iets kleinere stoelen en tafels geven meer ruimte en als Bestuur doen we er tijdens de lezing alles aan om het huiselijk te maken. Ook kunnen we nu belangstellenden een plekje geven waar de presentatie goed te beluisteren valt. Al met al een aanbeveling voor de vernieuwde locatie. Het Bestuur hoopt dat onze vaste KNNV-leden zeker de weg zullen (blijven) vinden naar Deventer.

Onze programmacommissie, waaraan 3 bestuursleden deelnemen, is uitgebreid met een lid van het IVN. Leden van het IVN kunnen nu meedoen met excursies en hebben nu ook zelf inbreng. We hopen hiermee op een goede samenwerking en wellicht gaan we in de toekomst bekijken of we op nog meer terreinen gezamenlijk iets kunnen doen. Landelijk is de KNNV ook in bespreking met het IVN voor meer samenwerking. Wat betreft het thema van dit jaar, HET JAAR VAN DE BIJ, is er al sprake van gezamenlijk optreden. Er bestaat een aardige site over dit onderwerp, www.jaarvandebij.nl geeft hierover informatie.

Dan hoop ik veel van onze leden weer te ontmoeten op de excursies en de ledenvergadering die gehouden wordt op 12 april in de Ulebelt. Het ga u allen goed.

Klaske ten Grotenhuis

Excursies van andere KNNV-afdelingen

Tijdens de gewestvergadering van 7-11-2011 werd nog eens benadrukt dat leden excursies of andere activiteiten van elkaars afdelingen kunnen bezoeken.

De agenda's van de andere afdelingen zijn te vinden via de website van onze afdeling (knnv.nl), vervolgens de links naar bijvoorbeeld: gewest IJsselstreek met de afdelingen Apeldoorn, Zwolle, Lelystad, Epe-Heerde, NW-Veluwe en NW Hoek.

Ledenkaart

In het verenigingsnieuws van Natura nummer 1-2012 trof u de ledenkaart 2012 van de KNNV aan. Het is geen losse kaart, maar gedrukt opgenomen in de Natura. U kunt de ledenkaart uitknippen en voorzien van uw naam en lidmaatschapsnummer (zie adresetiket). Met de ledenkaart ontvangt u korting op boeken van de KNNV Uitgeverij bij de verkooppunten en in de winkel van Vogelbescherming in Zeist. Leden van de KNNV kunnen deelnemen aan reizen van de ARC en kampen van de AKC. Wilt u niet knippen in deze Natura, dan kunt u de kaart kopiëren.

Vertegenwoordigende Vergadering 14 april in Nijkerk

De VV op 14 april 2012 wordt gehouden in Nijkerk. De locatie is Het Koetshuis, naast het station. In de week van 5 maart ontvangen alle secretarissen van de KNNV geledingen 2 sets van de stukken op papier. De stukken zijn vanaf 1 maart ook digitaal beschikbaar op het intranet.

Plantenwerkgroep afd. Deventer

door Gerrit Hendriksen

In *Quadrifolia* 2 (KNNV Deventer 24ste jrg, nr 2 2011) is een oproep gedaan voor liefhebbers die mee wilden doen met planteninventarisatie in en rondom Deventer. Hier is door ca. 6 leden enthousiast gereageerd. Sinds mei is bijna iedere 14 dagen op woensdag avond gewerkt aan de volgende vragen van de gemeente Deventer:

- het voorkomen indicatorsoorten
- het voorkomen van planten op muren en in putten

In de vorige *Quadrifolia* was al geschreven dat er geen planten in putten/straatkolken waren gevonden. Daar wordt in 2012 toch wel enkele avonden nog een keer wat aandacht aan besteed. In datzelfde nummer wel de vondsten van de muurplanten.

Naast de gevonden muurplanten zijn er in 2011 twee uitschieters geweest: de Scheepvaartstraat, en de oevers langs de Zandwetering op de Bannink.

Op de Scheepvaartstraat had ik al eens bij een rondfietstochtje een aantal planten van Kaal breukkruid (*Herniaria glabra*), zie afbeelding soortenbank, gevonden. Beter kijken (te voet en met een wat grotere groep) leverde enkele honderden planten op. Overall tussen de straatstenen waren planten van open, 's zomers droge, matig voedselrijke zand- en grindgrond aan rivieroevers en –duintjes te vinden. Spoorwegterreinen en andere stenige plaatsen zijn niet ongewoon voor deze soort. Nog mooier op datzelfde terrein was de vondst van vele exemplaren ijzerhard (*Verbena officinalis*).

Het tweede floristische hoogtepunt was toch wel de oever van de Zandwetering op de Bannink. Eigenlijks is dit hét hoogtepunt van 2011. Het begon na een aantal meters op het terrein al met een zegge die me niet direct bekend voorkwam. Bijzonder aan deze soort zegge was de beharing. Voor zover ik wist is er maar één zegge met beharing en dat is de veel voorkomende Ruige zegge (*Carex hirta*).

Echter deze soort leek hier helemaal niet op. Redelijke grote geel groene pollen met zoals gezegd beharing op de bladscheden. Een kaal urntje met een afgeronde top. De Heukels' erbij en na driftig de sleutels afgaan komen we uit bij Bleke zegge (*Carex pallescens*). Rode lijst soort, vroeger rode lijst 3, nu rode lijst kwetsbaar.

Dat was het nog niet die avond. Sterker nog, het zou pas beginnen. Gevlekte orchissen wisselden af met Stijve ogentroost (*Euphrasia stricta*) en Kruipend moerasscherm (*Apium repens*). Helemaal achterin het beloofbare deel dan ook nog "last but not least" een aantal planten van de Steenanjer (*Dianthus deltooides*).

U begrijpt, als deze soorten er zijn, dan zijn er mogelijk nog een aantal bijzondere soorten te vinden. Hieraan wordt dus in 2012 zeker tijd besteed. De PWG heeft dan ook maar besloten om de rest van de Zandwetering op te pakken.

Mocht u geïnteresseerd zijn om eens een avond mee te maken, neemt u dan contact op met Gerrit Hendriksen (gw_hendriksen@zonnet.nl). Vanaf 2 mei wordt eens in de 2 weken een woensdagavond een niet vooraf bekende plaats bezocht. De eerste avond is bekend en wel 2 mei, 19.30 uur verzamelen op de kruising Cröddendijk en Oerdijk op de weg naar Lettele aan de oevers van de Zandwetering.

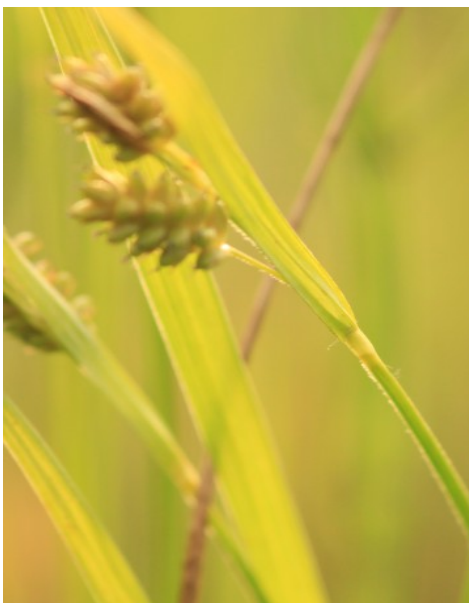

ETI • HIFN

E. Hallier, 1883

Kaal breukkruid (bron: Soortenbank)

Bleke zegge

Verkooppunt KNNV-uitgaven

Per 15 januari kan de KNNV Deventer als verkooppunt boeken en andere uitgaven kopen bij de KNNVuitgeverij. De boeken zijn te bestellen bij mij, Klaske ten Grotenhuis. Als er een mailtje wordt gestuurd naar ktengrotenhuis@kpnmail.nl met de titels en eventueel de schrijver, dan bestel ik de boeken en krijg ze thuis gestuurd. Ieder KNNV-lid heeft korting op de bestelde boeken. De korting die de vereniging krijgt, komt ten goede aan de kas. En daarmee weer ten goede aan de vereniging. De boeken kunnen thuis bezorgd worden, zonder extra kosten. Dus ook de portokosten neemt de vereniging voor haar rekening. Voordeel is dat je niet naar de boekwinkel hoeft met je ledenpas. Dat je niet hoeft te wachten op een boek totdat de winkelier het heeft besteld. Als het vlug moet, kan ik de boeken met 2 dagen in huis hebben en binnen 3 dagen bezorgen. Het meest voordelige is als er grote bestellingen tegelijk komen, dus het liefst wacht ik met bestellen tot het einde van de maand, daarna bestel ik dan alles in een keer. Maar spoedbestellingen kunnen altijd. Ik hoop dat veel van de leden van de gelegenheid gebruik willen maken.

Vacatures landelijk bestuur KNNV

Voor drie plaatsen in het landelijk bestuur van de KNNV ontstaat in april 2012 een vacature, waaronder die van penningmeester. Het bestuur werkt op dit moment aan het invullen van deze vacatures. Op de Vertegenwoordigende Vergadering van 14 april 2012 vindt de verkiezing van bestuursleden plaats. Informatie: Kai Waterreus, e-mail: voorzitter@knnv.nl

De Algemene Buitenland Commissie(ABC) zal ophouden te bestaan

Het is niet meer mogelijk geld te krijgen voor projecten zoals de KNNV die in het verleden organiseerde. Hiervoor zijn meerdere redenen. Het verstrekken van projectgelden is overgeheveld van het Ministerie van LNV naar het Ministerie van Buitenlandse zaken. Dit ministerie hanteert een ander beleid waardoor projecten alleen op natuur en milieu gericht niet meer in aanmerking komen. Voor het verkrijgen van andere projectgelden bijvoorbeeld de Europese Commissie wordt altijd de regel van co-sponsoring gehanteerd d.w.z. je moet zelf de helft van het geld op een andere manier verzorgen. Aangezien wij met vrijwilligers werken die niets kosten wordt dit moeilijk. Na een jarenlange en succesvolle periode is dus helaas een einde gekomen aan onze projecten in het buitenland. Informatie: Wim Zolf, e-mail: wimzolf@gmail.com

Acties rond nieuwe Natuurwet

Zoals bekend stuurde de KNNV een schriftelijke reactie op de nieuwe Natuurwet naar staatssecretaris Bleker. De uiterst minimale invulling van het natuurbeleid in het wetsontwerp werd scherp bekritiseerd. Daarnaast heeft de KNNV zich aangesloten bij het brede protest tegen dit wetsvoorstel van de natuur- en landschapsorganisaties in Nederland, met Natuurmonumenten als penvoerder. Inmiddels werden een aantal gesprekken gevoerd tussen vertegenwoordigers van natuurorganisaties en staatssecretaris Bleker en zijn ambtelijke staf.

Voor één van die besprekingen had de staatssecretaris ook de pers uitgenodigd en probeerde goede sier te maken met die consultatiegesprekken: 'wij zijn toch allemaal voor natuurbescherming', 'de nieuwe wet ligt nog op de tekentafel'... Echter, ondanks herhaald aandringen onzerzijds bleek Bleker niet bereid om schriftelijk verslag van wat besproken werd te (laten) maken: 'vertrouwelijk'. Vervolgens heeft Kees Nieuwerth aan de coördinator Natuurmonumenten voorgesteld te vragen om een schriftelijke reactienota op alle binnengekomen commentaren op de Natuurwet. Dat is immers te doen gebruikelijk bij een zorgvuldige inspraakprocedure. Ook dat heeft Bleker afgewezen! Daarop heeft Kees via Natuurmonumenten alle organisaties opgeroepen om alle eerder ingediende schriftelijke commentaren gebundeld aan te bieden aan de Raad van state (waar het wetsontwerp binnenkort naar toe gaat voor advies) en te zijner tijd aan de Tweede Kamer. Dat voorstel is overgenomen. Intussen moeten we dus afwachten wat van onze voorstellen tot aanpassing overgenomen wordt in de versie die naar de Raad van State gaat. We vermoeden dat dit minimaal zal zijn: Bleker spreekt van kleine aanpassingen, niet van wijzigingen. Kees houdt dit (namens het LB) in de gaten.

Geen tweede-handsboeken op VV

Van Everd de Jongh kregen we bericht dat hij heeft besloten niet meer op de VV met de 2e hands boeken te staan. De reden is vooral het werk dat na de VV door Everd verzet moet worden: alle overgebleven boeken en altijd ook nog een aantal op de VV geschonken boeken, moeten weer op de juiste plaats gezet en het bestand "up to date" gemaakt worden. Omdat de opbrengst op de VV de laatste jaren een dalende tendens heeft, staan de werkzaamheden niet meer in verhouding tot de opbrengst. Dit heeft tot het besluit geleid om op de VV geen boekentafel meer in te richten. De boekverkoop via de website gaat gewoon door. E-mail: everd@home.nl, fax: 084-7254251

Agenda voor de ledenvergadering van de KNNV afdeling Deventer

op 12 april 2012, 20.00 uur in de *Ulebelt*

- 1 Opening
- 2 Notulen van de ledenvergadering van 17 maart 2011
- 3 Ingekomen stukken en mededelingen
- 4 Jaarverslag van de secretaris
- 5 Jaarverslag van de penningmeester
- 6 Verslag van de kascommissie
- 7 Benoeming nieuwe kascommissie
- 8 Uit het landelijk en gewestelijk overleg
- 9 Bestuurszaken
- 10 Rondvraag
- 11 Sluiting

Korte lezing over Stinzenflora door Klaske ten Grotenhuis.

Notulen van de ledenvergadering op 17 maart 2011 afdeling Deventer KNNV

Aanwezig: G. Piepenbroek-Groters, Riet Flint, Dinie Timmerman, Ellen Somhorst, Hans Grotenhuis, Dick Steenstra, Eefke van Schaik, Riki Webbink, Paul Winkelman, Koos Anema, Jitske Karssenbergh, Hein Hage, Gerrit Hendriksen, Herman ten Grotenhuis, H.A. Horstink-Eskes, Bien Hage, Niek Lelieveld, Paul Winkelman, Nienke Dijkstra, Klaske ten Grotenhuis, Bob Maks, Ria de Oude (verslag)

Afwezig met kennisgeving: Harry en Annelies Groenink, Claire en Ronny van Norel, Margreet Tegeler

- Na haar **welkomstwoord** vraagt Klaske enige momenten stilte voor de overleden leden Henk Piepenbroek en Ferry Groenink.
- De **notulen** van de ledenvergadering op 18 maart 2010 (de agenda vermeldde een onjuiste datum) worden voorgelezen door Ria en vervolgens goedgekeurd.
- Er zijn geen ingekomen stukken of mededelingen.
- In het **jaarverslag van de secretaris** moet één correctie worden aangebracht: Hans Grotenhuis is lid van de klankbordgroep van het Boetelerveld, niet van de Gorsse heide.
- Bob licht het **financiële jaarverslag** toe. De kosten voor de convo gaan omlaag doordat steeds meer leden hem per mail ontvangen. Leden die hun mail-adres nog niet hebben doorgegeven, worden opgeroepen dit alsnog te doen bij Bob. In de begroting is geld gereserveerd voor het naderende honderdjarige bestaan.
- De **kascommissie**, bestaande uit Niek Lelieveld en Hans Grotenhuis, hechten hun goedkeuring aan het jaarverslag en aan de penningmeester wordt dus decharge verleend.
- Hans Grotenhuis zal volgend jaar nogmaals de kas controleren; omdat niemand uit de zaal zich aanmeldt, zal Klaske telefonisch een tweede kandidaat zoeken.
- De **landelijke** vereniging bestaat 110 jaar en wil dit onder andere vieren met 110 publiekexcursies in het hele land in de maand mei. Wij maken van de geplande vleermuizenexcursie in mei een publieksexcursie. Verder wordt er in oktober een symposium gehouden in Naturalis te Leiden, waarvoor alle leden zich kunnen opgeven (zie *Natura*). Onze afdeling is van plan in oktober een bijzondere lezing te organiseren. Het **gewest** organiseert op 3 september 2011 een excursie per boot naar Kampen; opgave vóór 15 augustus. De afgevaardigde voor de VV in 2011 is Herman ten Grotenhuis, in 2012 Klaske.
- Het natuurhistorisch secretariaat is ondersteund door een **programmacommissie**, bestaande uit Koos Anema, Henny Wassens en Ronald Groenink. Henny en Koos stoppen ermee en voor Henny is er een dankwoord plus

een bos bloemen. Voor Koos is er, vanwege haar jarenlange inzet in het recente verleden, bovendien de erepenning van de vereniging.

- Van de rondvraag maken gebruik:
 - Hans Grotenhuis wijst erop dat in de VV-stukken melding wordt gemaakt van een landelijke kennisdatabank waarin per afdeling te zien is welke leden over specifieke soortenkennis beschikken (uiteraard alleen met hun toestemming). De site is alleen toegankelijk via het internet. Ons bestuur heeft daarvan nog geen mededeling ontvangen, maar we zullen er zeker aan meewerken.
 - Jitske Karsenberg stelt de verhuizing naar de Ulebelt aan de orde. Zij maakt bezwaar tegen het feit dat de leden niet geraadpleegd zijn over dit besluit en noemt het zaaltje een achteruitgang, met name voor mensen die niet meer zulke jeugdige oren hebben. Een drietal leden uit Zutphen valt haar bij en Klaske zegt hun toe dat het bestuur de kwestie nog eens zal bespreken. Ook de voordelen van de Ulebelt worden genoemd.
 - Eefke van Schaik oppert zaal Bonekamp in Colmschate als alternatief, maar de slechte akoestiek en de prijs vormen een obstakel.
 - Koos vraagt aandacht voor het overlijden van ons oud-lid Egon Wolff.
 - Klaske wijst op de site Natura online (zie *Natura*) en wijst op de juiste parkeerplaats voor de excursie op 31 maart.
- 11. Hierna wordt de vergadering gesloten.

Het jaar 2011 van de afdeling Deventer van de KNNV

Er zijn 82 stamleden en 19 huisgenootleden. Vorig jaar waren dat er respectievelijk 90 en 20.

Overleden: Ferry Groenink (17-12-2010)

Mevrouw B. Bremer

Opgezegd: Wil Gerritse uit Wijhe

Rikie Webbink uit Ruurlo

Annemarie van Damme uit Twello

de heer De Haan uit Utrecht

Harry en Anja Nijssen uit Okkenbroek

Jan van Diermen uit Warnsveld

We hebben ons ingespannen er nieuwe mensen bij te krijgen. Materiële middelen daartoe zijn twee prachtige banners en folders specifiek voor onze afdeling, gemaakt door Gerrit Hendriksen en Bob Maks. We zijn aanwezig geweest op het oogstfeest van de Ulebelt op 18 september. Kinderen hadden veel belangstelling voor de bak met waterdieren, maar of er nu nieuwe leden geworven zijn, staat te bezien. Meer manifestaties zijn niet haalbaar voor het bescheiden groepje dat de kraam bemenst. Overigens heeft Klaske in februari nog in een stand gestaan in het kader van *Hart voor de natuur*. Als resultaat daarvan liggen er nu folders van ons bij de organisator, SBB. We bekijken of we onze afdelingsfolders bij winkels neer kunnen leggen, bijvoorbeeld bij Papyrus en Kathmandu. Verder hebben we twee activiteiten voor iedere belangstellende toegankelijk gemaakt: op 19 mei een vleermuizenexcursie en op 6 oktober de jubileumlezing van Jan van der Knokke. Voor beide geldt dat de aanwezige niet-leden persoonlijk waren uitgenodigd (in mei één, in september elf). Het blijkt uitermate lastig aandacht te krijgen in de pers, waar we geen persoonlijke contacten hebben.

Het *bestuur* bestond dit jaar uit:

- Klaske ten Grotenhuis-Pols, voorzitter
- Bob Maks, penningmeester
- Ria de Oude-de Wolf, secretaris
- Nienke Dijkstra, Bien Hage en Claire van Norel vervullen samen de taak van natuurhistorisch secretaris. Het programma wordt mede voorbereid door een werkgroep, bestaande uit Nienke, Bien, Claire, Ronald Groenink en Gerrit Hendriksen.

-
- Paul Winkelman heeft zijn functie wegens tijdgebrek neergelegd. Gerrit Hendriksen maakt formeel geen deel uit van het bestuur, maar hij heeft wel de website vernieuwd en beheert deze als webmaster.

Er zijn vier bestuursvergaderingen geweest.

De afdeling is dit jaar verdergegaan met het *monitoren* op de Lettelerleide, onder aanvoering van Hans Grotenhuis. Dit laatste project zal nog enige jaren doorgaan. De omvang van de schade aan de Slenk, waar in oktober 2010 een zware machine heeft gereden, is na één jaar nog niet exact te bepalen. Hans is bezig met maatregelen die niet gericht zijn op herstel ter plekke, maar op kwaliteitsverbetering van een ruimer gebied, waarvan dan ook de Slenk zal profiteren.

Verder hebben zes leden gereageerd op het initiatief van Gerrit Hendriksen om in de gemeente Deventer te zoeken naar indicatorsoorten en naar planten op muren en in putten. Wellicht kan hier een KNNV-plantenwerkgroep uit voortkomen.

Het *programma* van lezingen en excursies zag er als volgt uit:

Op 9 januari kwamen we traditiegetrouw bij elkaar op de nieuwjaarsbijeenkomst bij Koos Anema.

Lezingen

20 januari 2011 Gerrit Jan van Dijk en Hanna Jurjens van Waterschap Groot Salland

17 februari 2011 Tom Dekker en Mike Hirschler over vlermuizen

17 maart 2011 Erik Lam, stadsecoloog van Deventer (combinatie met de ledenvergadering); 22 aanwezigen

6 oktober: Jan van der Knokke, natuurfotograaf van insecten; 34 aanwezigen

10 november: Paul Vermeulen over 'vliegen in de natuur'; 22 aanwezigen

15 december: Ronald Groenink en Mike Hirschler over vogels in de Kaukasus; 30 aanwezigen

Kleine excursies

24 februari 2011: de Wilpse Klei o.l.v. Jelle Algra

31 maart 2011: tuin van Verwolde o.l.v. Koos Anema; 17 personen ondanks de regen

21 april: Douwelerkolk o.l.v. Ronald Groenink;

16 juni: Gorsselse Heide o.l.v. Gerrie Roetert; 4 deelnemers

25 augustus: Gorsselse Heide o.l.v. Ronald Groenink; 11 deelnemers

15 september: Kienveen o.l.v. Koos Anema

29 september: paddenstoelen bij Nieuw Rande o.l.v. Bien Hage, 11 deelnemers

27 oktober: paddenstoelen in het Zandbeltermolenbos o.l.v. Bien Hage en Claire van Norel

17 november: Ossenwaard o.l.v. Ronald Groenink

Lange excursies

6 februari 2011: langs de IJssel o.l.v. Harry en Ronald Groenink

6 maart 2011: bomendijk Voorst o.l.v. Klaske ten Grotenhuis

2 april: mossen in het Wisselse Veen o.l.v. Mariet van Gelder, in samenwerking met de afdeling Epe-Heerde; 17 deelnemers, in twee groepen

17 april: rond kasteel Middachten o.l.v. Eefke van Schaik en Nienke Dijkstra; 16 deelnemers

1 mei : Beekbergerwoud o.l.v. Dick Steenstra en Henny Wassens; 6 deelnemers zagen er de Blauwborst.

7 mei: Wilpse Klei o.l.v. Cor Heidenrijk; 4 deelnemers raakten vertederd door een Kievit met twee jongen.

19 mei: vlermuizen in Diepenveen o.l.v. Tom Dekker (avondexcursie). Dit was een publieksexcursie in het kader van het 110-jarig bestaan van de KNNV; 9 deelnemers luisterden geboeid naar de geluiden uit de batdetectoren.

26 mei: Gooiermars o.l.v. de heer G.J. van Dijk van waterschap Groot Salland (avondexcursie); 9 deelnemers

29 mei: paddenstoelen in Flevoland o.l.v. Atte van den Berg ging niet door vanwege droogte.

26 juni: Beekbergerwoud o.l.v. Dick Steenstra en Henny Wassens; 14 deelnemers

20 augustus: Tongerense hei o.l.v. : Margriet Maan, in samenwerking met de afdeling Epe-Heerde; 7 deelnemers

28 augustus 2011: Beekbergerwoud o.l.v. Dick Steenstra en Henny Wassens; 5 deelnemers

11 september 2011: Duursche Waarden o.l.v. Ronald Groenink, in samenwerking met Staatsbosbeheer; niet doorgegaan wegens persoonlijke omstandigheden

16 oktober : Beekbergerwoud o.l.v. Dick Steenstra en Henny Wassens, 6 deelnemers
12 november: mossen op het Wechelerveld o.l.v. Gerrit Hendriksen, in samenwerking met Michel Zwarts en Gerrit Bax van de mossenwerkgroep KNNV Wageningen e.o.

Net als vorig jaar was het streven lezingen en excursies op elkaar te laten aansluiten. Zo kregen de lezingen over vleermuizen en over het waterschap een vervolg in een excursie.
Er zijn vier excursies georganiseerd naar hetzelfde gebied, het Beekbergerwoud. Ze vonden plaats op verschillende momenten in het jaar, verdeeld over de seizoenen. Hier stond heel lang een oerbos. In 1871 werd het bos gesloopt om er landbouwgrond van te maken en Natuurmonumenten is er nu actief om er weer een natuurgebied van te maken.
De samenwerking met de afdeling Epe-Heerde is goed bevallen.

Een nieuwe activiteit vormden de twee paddenstoelenwerkavonden op 28 september en 26 oktober in Zutphen o.l.v. Jan Dieker en Herman ten Grotenhuis. De elf deelnemers waren lid van de KNNV, het IVN of beide. Wellicht komt uit dit initiatief een werkgroep voort.

Het bestuur heeft de voors en tegens van de Pompe en de Ulebelt nog eens zorgvuldig afgewogen en heeft uiteindelijk definitief gekozen voor de Ulebelt als vaste locatie. Dat past ook goed bij ons streven intensiever samen te werken met het IVN, in het bijzonder op het gebied van lezingen. Het landelijk bestuur voert momenteel samenwerkingsgesprekken met het IVN, die wellicht uitmonden in fusiegesprekken.

De KNNV is in de persoon van Bob Maks vertegenwoordigd in het *Platform Natuur en Milieu Deventer*. Dit orgaan mist daadkracht, met name door het ontbreken van een slagvaardige voorzitter.

oktober 2011
Ria de Oude-de Wolf,
secretaris

Colofon

KNNV in vogelvlucht

Zondag 1 april 2012, voorjaarsexcursie naar de Colckhof, Heino olv Koos Anema.
Donderdag 12 april 2012, algemene ledenvergadering in de Ulebelt te Deventer met lezing door Klaske ten Grotenhuis.
Zondag 22 april 2012, Sallandse heuvelrug- op zoek naar het korhoen, olv Ronald Groenink.
Zondag 29 april 2012, Windesheim, voorjaarspaddestoelen excursie olv Atte vd Berg.
Donderdag 3 mei 2012, Zandwetering olv Dick Steenstra en Henny Wassens.
Zondag 20 mei 2012, Steenkampsveld op landgoed Beekvliet bij Lochem olv Dick Steenstra en Henny Wassens.
Donderdag 31 mei 2012, de Vijfhoek in Deventer, orchideeën olv Nienke Dijkstra.
Zaterdag 16 juni 2012, Maarn zwerfsteneneiland, olv Wim Hoogendoorn en Gerrit Hendriksen.
Zaterdag 30 juni 2012, Nijverdal nachtzwaluw excursie olv Ronald Groenink.

Sluitingsdatum voor kopij

Quadrifolia nummer 3 van 2012 verschijnt eind juni/half juli.
Kopij graag inleveren voor 8 mei 2012 bij Nienke Dijkstra, Wiebengapad 5, 7425 AR Deventer, dijkstra_nienke@hotmail.com.

KNNV afd.: Deventer

Secretaris: Ria de Oude-de Wolf,
Hemeltjenskampweg 5, 7431 CB Diepenveen;
secretaris@deventer.knnv.nl

Penningmeester en ledenadministratie:
Bob Maks, De Heuvel 34, 7413 AX Deventer
0570-610266, penningmeester@deventer.knnv.nl
Triodosbank, 78.67.10.438, t.n.v. KNNV afd.
Deventer te Deventer.